

निरुक्तानिच्छिन्नानि ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ब्राह्मणैः संभूयसंगंकत्वा उत्पादितानीतिसंबंधः ॥ ६ ॥ ननु कथं तर्हि माता भस्त्रापितुः पुत्रो येन जातः स एव स इत्युक्तं अन्योदर्यो मनसामंतवा उइति श्रुतेरन्योदर्यो मनसापिनमंतव्यो ममायं पुत्र इति तन्निर्वचनान्न शेषो अग्रे अन्यजातमस्तीति श्रुतेश्चान्यक्षेत्रेन्यस्मात्स्वस्माद्वा जातः शेषशब्दितो न स्वपुत्रः किंतु क्षेत्रपतेरेवेति निश्चयात् तेन दत्तक्रीतान्यक्षेत्रजादीनामपुत्रत्वं सिद्धमत आह धर्ममिति धर्मममायं पुत्रो भविष्यतीत्यभिलाषं अथ खलु क्रतुमयः पुरुष इति संकल्पप्राधान्यश्रुतेः स्त्रीपुंसयोर्मध्ये यस्य संकल्पो दृढस्तस्यैव पुत्र इत्यर्थः माता भस्त्रेति तु विवाहविषयं नन्वेवं शालिक्षेत्रे यवबी

शतानि दशबाहूनां निरुक्तान्यर्जुनस्य वै ॥ लोकस्याचरितो धर्मस्तेनाति किल दुश्चरः ॥ २ ॥ पुनश्च धनुरादाय महास्त्राणि प्रमुंचता ॥ निर्दग्धं क्षत्रमसकृद्रथेन जयतामही ॥ ३ ॥ एवमुच्चावचैरस्त्रैर्भार्गवेण महात्मना ॥ त्रिःसप्तकृत्वः पृथिवीकृतानिः क्षत्रियापुरा ॥ ४ ॥ एवं निःक्षत्रिये लोके कृते तेन महर्षिणा ॥ ततः संभूय सर्वाभिः क्षत्रियाभिः समंततः ॥ ५ ॥ उत्पादितान्यपत्यानि ब्राह्मणैर्वेदपारगैः ॥ पाणिग्राहस्य तनय इति वेदेषु निश्चितं ॥ ६ ॥ धर्ममनसि संस्थाप्य ब्राह्मणां स्ताः समभ्ययुः ॥ लोकेऽप्याचरितो दृष्टः क्षत्रियाणां पुनर्भवः ॥ ७ ॥ ततः पुनः समुदितं क्षत्रं समभवत्तदा ॥ इमं चैवात्र वक्ष्येऽहमिति हासं पुरातनं ॥ ८ ॥ अथोत्थय इति ख्यात आसीद्दीमानृषिः पुरा ॥ ममतानामतस्यासीद्भार्या परमसंमता ॥ ९ ॥ उत्थयस्य यवीयांस्तु पुरोधस्त्रिदिवौकसां ॥ बृहस्पतिर्बृहत्तेजाममतामन्वपद्यत ॥ १० ॥ उवाच मम तातं तु देवरं वदतां वरं ॥ अंतर्वत्नीत्वहं भ्रात्रा ज्येष्ठेनारम्यतामिति ॥ ११ ॥ अयंच मे महाभाग कुक्षावेव बृहस्पते ॥ औत्थ्यो वेदमत्रापि षडंगं प्रत्यधीयत ॥ १२ ॥ अमोघरेतास्त्वं चापि द्वयोर्नास्त्यत्र संभवः ॥ तस्मादेवं गते त्वद्य उपारमितुमर्हसि ॥ १३ ॥ एवमुक्तस्तदा सम्यग्बृहस्पतिरुदारधीः ॥ कामात्मानं तदात्मानं न शशाक नियच्छितुं ॥ १४ ॥ सबभूव ततः कामी तया सार्धमकामया ॥ उत्सृजंतं तु तरेतः सर्गर्भस्थोऽभ्यभाषत ॥ १५ ॥ भोस्तात मागमः कामं द्वयोर्नास्तीह संभवः ॥ अल्पावकाशो भगवन्पूर्वं चाहमिहागतः ॥ १६ ॥ अमोघरेताश्च भवान्न पीडां कर्तुमर्हति ॥ अश्रुत्वैव तु तद्वाक्यं गर्भस्थस्य बृहस्पतिः ॥ १७ ॥ जगाम मैथुनायैव ममतां चारुलोचनां ॥ शुक्रोत्सर्गतो बुध्वा तस्या गर्भगतो मुनिः ॥ १८ ॥

जादपि शाल्यं कुरोत्यत्तिः स्यादिति चेन्न दावाग्निदग्धात्कदलीकांडादपि वेत्रां कुरोत्यत्तिदृष्टेः श्वमस्तकेन्युमगोधूमयावनालादेः पलांडुलशुनां कुरोत्यत्तिदृष्टेश्च भावनाविशेषजन्यधर्मस्यैव विशेषाधायकत्वाभ्युपगमात् धनादिनोपनिमंत्रणाच्च क्षेत्रपतेरेव सा संततिर्न विप्रस्य लोकेपीति कल्माषपादक्षेत्रे मद्यंत्यां वसिष्ठेन पुत्रा उत्पादिता इति लोकेऽप्याचरितो नुष्ठितो दृष्टः क्षत्रियाणां भव उत्पत्तिर्ब्राह्मणेभ्य इति शेषः ॥ ७ ॥ ८ ॥ अन्वपद्यत उपगतवान् ॥ १० ॥ आरम्यतां उपरम्यतां ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ आत्मानं चित्तं नियच्छितुं नियंतुं ॥ १४ ॥ तया कामनिष्ठाशक्त्या ॥ १५ ॥ काममैथुनं मागमः ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥